

پ- ۲ سال در محکومیت به شلاق حدی، قصاص عضو در صورتی که دیه جنایت وارد شده نصف دیه مجنی‌علیه یا کمتر از آن باشد و حبس درجه ۵ (شامل - حبس بیش از دو تا پنج سال، جزای نقدی بیش از هشتاد میلیون ریال تا یکصد و هشتاد میلیون ریال، محرومیت از حقوق اجتماعی بیش از پنج تا پانزده سال، ممنوعیت دائم از یک یا چند فعالیت شغلی یا اجتماعی برای اشخاص حقوقی، ممنوعیت دائم از دعوت عمومی برای افزایش سرمایه برای اشخاص حقوقی)

تبصره ۱- در غیر موارد فوق، مراتب محکومیت در پیشنهاد کیفری محکوم درج می‌شود، لیکن در گواهی‌های صادره از مراجع ذی‌ربط منعکس نمی‌شود، مگر به درخواست مراجع قضایی برای تعیین یا بازنگری در مجازات

تبصره ۲- در مورد جرایم قابل گذشت مانند ترک انفاق یا توهین به اشخاص در صورتی که پس از صدور حکم قطعی با گذشت شاکی یا مدعی خصوصی، اجرای مجازات موقوف شود اثر تبعی (به شرحی که گذشت) نیز رفع می‌شود.

تبصره ۳- در عفو و آزادی مشروط، اثر تبعی محکومیت پس از گذشت مدت‌های فوق از زمان عفو یا اتمام مدت آزادی مشروط رفع می‌شود. محکوم در مدت زمان آزادی مشروط و همچنین در زمان اجرای حکم نیز از حقوق اجتماعی محروم می‌شود. مانند اینکه فردی به طور ناخواسته درگیر یک دعوی دسته جمعی شود و متعاقباً به سه سال حبس محکوم شود. لیکن در مرحله اجرای حکم پس از تحمل ۵ ماه حبس با رضایت شاکی مشمول آزادی مشروط تشخیص و سپس آزاد شود. بدیهی است در این صورت مبدأ محرومیت از حقوق اجتماعی وی پایان دوره حبس مذکور خواهد بود. زیرا چنین بنظر می‌رسد که زمینه تنبیه و تنبه محکوم فراهم شده و اجرای مجازات در مدت مذکور، تغییر مطلوبی در

رفتار محکوم پدید آورده است.

بنابراین در اجرای تبصره ۱ ماده ۲۵ قانون با توجه به اینکه صرفاً محکومیت قطعی کیفری در جرائم عمدی طبق ماده ۲۵ محکوم علیه را در مدت‌های مقرر در ذیل این ماده از حقوق اجتماعی محروم می‌کند، و در غیر موارد مذکور در بندهای ذیل این ماده محکوم علیه فاقد سابقه کیفری محسوب می‌شود و لزومی به درج در گواهی صادره نیست و باید برای وی گواهی عدم سوءپیشینه کیفری صادر شود.

حال سوال اینست چنانچه شخصی دارای یکی از محکومیت‌های بندهای سه گانه ماده ۲۵ باشد و پس از اجرای حکم یا شمول مرور زمان مدت زمان محرومیت از حقوق اجتماعی مقرر در بندهای مزبور نیز سپری شده و نیز چنانچه شخصی مشمول تبصره یک ماده مزبور شود و سپس سوابق کیفری آنها از دادگستری مورد استعلام قرار گیرد آیا مرجع قضایی در گواهی‌های صادره مجاز به ذکر عبارت "فاقد سابقه کیفری است" هستند یا خیر؟ در پاسخ باید بیان داشت، با عنایت به عبارت "در غیر موارد فوق" که در تبصره یک ماده ۲۵ قانون مجازات اسلامی آمده شامل مجازات‌های درجه شش به بالا (یعنی حبس‌های تا دو سال) می‌شود که در چنین صورتی مراتب محکومیت در پیشنهاد کیفری به عنوان سابقه محکومیت غیر مؤثر درج می‌شود، لیکن در گواهی‌های صادره از مراجع ذی‌ربط منعکس نمی‌شود مگر به درخواست مراجع قضایی برای تعیین یا بازنگری در مجازات.

مضافاً اینکه با توجه به اینکه محکومیت قطعی در جرایم عمومی طبق ماده ۲۵ قانون مجازات اسلامی سال ۱۳۹۲، صرفاً محکوم علیه را در مدت‌های مقرر در ذیل این ماده از حقوق اجتماعی محروم می‌کند و با انقضای این مواعد همانطور که در تبصره ۲ ماده ۲۶ قانون مذکور تصریح شده شخص اعاده حیثیت حاصل می‌کند و آثار تبعی محکومیت وی نیز زایل می‌شود، لذا صدور گواهی عدم سوءپیشینه بلامانع بوده و لزومی به درج محکومیت در گواهی صادره نیست.

نمونه گواهی عدم سوء پیشینه

دادسرای عمومی و انقلاب تهران

(اداره سجل کیفری)

تاریخ: ۹۶/۶/۳۰

شماره: ۹۶۳۰۰۴

شماره دفتر نمایندگی: ۲۱۱۱۲۶

نام دفتر: بلوار شهران- تهران

گواهینامه

اداره سجل کیفری دادسرای عمومی تهران گواهی می‌دهد آقای/ خانم (نام و نام خانوادگی) فرزند..... دارای شماره شناسنامه..... و شماره ملی..... متولد ۱۳۵۶/۵/۲۲ صادره از تهران محکومیت کیفری ندارد.

رئیس اداره سجل کیفری دادسرای عمومی و انقلاب تهران

مبلغ ۲۰۰۰۰ ریال بابت هزینه‌های قانونی طی فیش ۱۵۸۷۳۲ دریافت شد

فرم شماره ۵۴/۱۸۷۵/۲۲۰۲

مفهوم

عدم سوء پیشینه

اشاره

داشتن حقوق اجتماعی مستلزم این است که هر فردی فاقد سوء پیشینه کیفری باشد و در این باره باید گواهی نداشتن سوء پیشینه ارائه کند. اهمیت نداشتن سوء پیشینه زمانی آشکار می‌شود که بدانیم چرا این امر موجب محرومیت از حقوق اجتماعی بویژه مانع استخدام در ادارات دولتی می‌شود. لیکن باید دید منظور از آن چیست و چه محکومیت‌هایی را در بر می‌گیرد.

کلید واژه‌ها: سوء پیشینه، سوء سابقه، سابقه کیفری، گواهی عدم سوء پیشینه، مجازات‌های تبعی، مجازات تکمیلی، محرومیت از حقوق اجتماعی

تعریف حقوق اجتماعی

حقوق اجتماعی عبارت است از؛ حقوقی که قانونگذار برای اتباع کشور جمهوری اسلامی‌ایران و دیگر افراد مقیم در قلمرو حاکمیت آن منظور کرده که به موجب قانون یا حکم دادگاه صالح قابل سلب است.

این حقوق شامل؛ حق انتخاب شدن در مجلس شورای اسلامی، خبرگان و عضویت در شورای نگهبان و انتخاب شدن به ریاست جمهوری، عضویت در انجمن‌ها، شوراها و جمعیت‌هایی که اعضای آن به موجب قانون انتخاب می‌شوند، عضویت در هیأت‌های منصفه و امناء، اشتغال به مشاغل آموزشی و روزنامه‌نگاری، استخدام در وزارتخانه‌ها، سازمان‌های دولتی، شرکت‌ها، مؤسسه‌های وابسته به دولت، شهرداری‌ها، مؤسسه‌های مأمور به خدمات عمومی، اداره‌های مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان و نهادهای انقلابی، وکالت دادگستری و تصدی دفاتر اسناد رسمی و ازدواج و طلاق و دفتریاری، انتخاب شدن به عنوان داور و کارشناسی در مراجع رسمی، استفاده از نشان و مدال‌های دولتی و عناوین افتخاری است.

تعریف سوء پیشینه

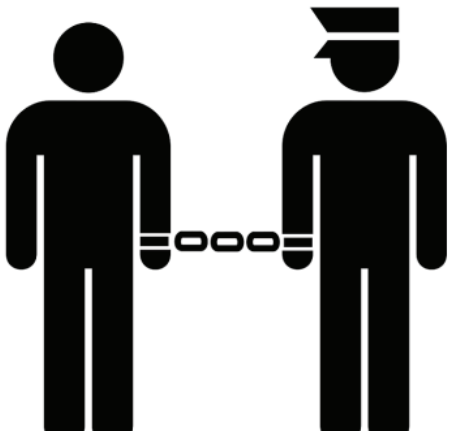
آنچه عامه مردم از سوء پیشینه کیفری یا سوء سابقه برداشت دارند

با مفهوم قانونی آن متفاوت است. شاید گاهی اوقات در نتیجه ارتکاب جرائم غیر عمدی مانند جرایم ناشی از تخلفات رانندگی و جرایم ناشی از تقصیر کارفرمایان و شاغلان به مشاغل پزشکی و مهندسی، پای برخی افراد به کلانتری باز شود و در مدتی محدود نیز بازداشت شوند، که این نوع بازداشتها و حتی قرارهای تأمینی در دادسرا که منجر به بازداشت موقت می‌شود، مشمول "محکومیت قطعی کیفری" به حساب نمی‌آیند و حتی تحمل هر مجازاتی نیز منجر به سوء سابقه نخواهد شد.

زیرا در حال حاضر به موجب ماده ۴۲۷ آیین دادرسی کیفری سال ۹۲ آرای دادگاه‌های کیفری (جز در موارد جرایم تعزیری درجه هشت و همچنین جرایم مستلزم پرداخت دیه، در صورتیکه میزان یا جمع آنها کمتر از یک دهم دیه کامل باشد) قطعی محسوب می‌شود و سایر احکام در دادگاه تجدیدنظر استان همان حوزه قضایی قابل تجدیدنظر است. مگر در موارد مجازاتهای اعدام، قطع عضو، حبس ابد و یا تعزیر درجه سه و بالاتر و جنایات عمدی علیه تمامیت جسمانی که میزان دیه آنها نصف دیه کامل یا بیش از آن، که در دیوان‌عالی کشور قابل فرجام است. بنابراین حکم کیفری زمانی قطعی است که با رعایت مراحل فوق در مهلت قانونی (۲۰ روز پس از ابلاغ دادنامه بدوی) نسبت به آن واخواهی یا درخواست تجدیدنظر یا فرجام نشده باشد یا درخواست تجدیدنظر یا فرجام آن رد شده باشد.

همچنین رأیی که مرجع تجدیدنظر آن را تأیید یا پس از نقض رأی دادگاه بدوی صادر کرده یا رأیی که به تأیید مرجع فرجام رسیده باشد.

از طرفی دیگر در پرونده‌های کیفری یکی از مهم‌ترین دستورات قضات دادسرا، اخذ سوابق کیفری متهمان است. این دستور قضایی از این جهت اهمیت دارد که اولاً: در پرونده شخصیتی متهم درج می‌شود و شناخت قاضی را از متهم آسان می‌کند. ثانیاً: ممکن است این سوابق در کشف جرم و صدور قرار تأمین کیفری و در نهایت نوع و شدت مجازات تأثیر گذارد. زیرا حسب بند ث ماده ۲۳۷ قانون آئین دادرسی کیفری سال ۱۳۹۲، چنانچه متهم حداقل یک فقره سابقه محکومیت قطعی (به توصیفی که اشاره شد)

به علت ارتکاب هر یک از جرایم سرقت، کلاهبرداری، اختلاس، ارتشاء، خیانت در امانت و جعل و استفاده از سند مجعول را داشته باشد، صدور قرار بازداشت موقت الزامی است.

با این وصف ضمن اینکه سایر محکومیت‌ها مانند جریمه و شلاق، تأثیری در حقوق افراد ندارد، موجب جلوگیری از اعمال سلائق شخصی و برخوردهای غیرمنطقی با برخی مجرمین و مرتکبین جرائم غیرعمد، خواهد شد. زیرا قانونگذار با تمام مجرمان رفتار یکسانی نکرده، بلکه به تناسب جرم ارتكابی برخورد کرده است.

با این توضیح آشکار می‌شود سوابق افرادی که مرتکب جرایم غیرعمدی شده‌اند، آن‌ها را از حقوقی که تمامی افراد جامعه از آن بهره‌مند هستند محروم نمی‌کند. در واقع جرایم درجه یک تا پنج در این ماده به دنبال خود مجازات‌های تبعی را می‌آورند و این همان محکومیت قطعی کیفری مؤثر است.

به عبارت دیگر، سابقه کیفری مؤثر محکومیتی کیفری است که به طور خودکار و بدون نیاز به درج در حکم دادگاه شخص را از حقوق اجتماعی

برای مدتی محروم می‌کند. به این ترتیب شخص در طول این مدت دارای سوء پیشینه تلقی شده و پس از انقضای این مدت، سوء پیشینه وی قانوناً رفع اثر می‌گردد.

در این ارتباط قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۹۲، مجازات‌ها را درجه‌بندی کرده و اعمال مجازات‌های تبعی بر خلاف مجازات تکمیلی الزامی است و خود به خود اعمال می‌شود؛ بنابراین مجرم با ارتکاب جرم تبعات آن را نیز می‌پذیرد.

منظور از مجازات تبعی عموماً محدود به محرومیت از حقوق اجتماعی است و نیاز به اجازه قاضی در حکم خود ندارد. بلکه این مجازات‌ها بنابر حکم قانون به صورت خود به خود و به تبع مجازات جرم انجام شده به مجرم تحمیل خواهد شد. محور اصلی مجازات‌های تبعی، محرومیت از حقوق اجتماعی است که فرد محکوم نمی‌تواند تا قبل از انقضای مدتی به سمت یا مشاغلی دست یابد و مدت زمان این محرومیت بر اساس نوع جرم متفاوت خواهد بود.

طبق ماده ۲۵ قانون مذکور فقط محکومیت قطعی کیفری در جرایم عمدی، پس از اجرای حکم یا شمول مرور زمان، در مدت زمان مقرر در این ماده محکوم را از حقوق اجتماعی به عنوان مجازات تبعی محروم می‌کند:

الف- پس از ۷ سال در محکومیت به مجازات‌های سالب حیات و حبس ابد از تاریخ توقف اجرای حکم اصلی در سابقه درج نخواهد شد. مانند اینکه محکوم واجد شرایط عفو و آزادی مشروط شناخته شده و به هر دلیلی توانسته از مجازات جان سالم به در ببرد.

ب- پس از ۳ سال در محکومیت به قطع عضو، قصاص عضو در صورتی که دیه جنایت وارد شده بیش از نصف دیه مجنّی‌علیه باشد، تبعید و حبس تا درجه ۴ (شامل حبس بیش از پنج تا ده سال، جزای نقدی بیش از یکصد و هشتاد میلیون ریال تا سیصد و شصت میلیون ریال، انفصال دائم از خدمات دولتی و عمومی)